

Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi

**İnsan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi,
vətəndaşların hüquqi, siyasi mədəniyyət
səviyyəsinin yüksəldilməsi, sosial
və siyasi fəallığının artırılması**

Azərbaycan cəmiyyəti insan hüquq və azadlıqlarının qorunmasına, vətəndaşların hüquqi və siyasi biliklərinin artırılmasına xüsusi diqqət yetirir. Ölkəmizdə bu sahədə mühüm addımlar qədim tarixdən başlayaraq müasir dövrə qədər davam edib. Məsələn, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti dövründə qadınlara seçki hüququ verilməsi regionda ilk nümunələrdən biri olub.

Bu, ölkəmizin demokratik dəyərlərə olan sədaqətini və vətəndaşların hüquqlarına hörmətini göstərir. Müstəqillik dövründə isə Azərbaycanın Konstitusiyası və qanunvericiliyi insan hüquq və azadlıqlarının qorunmasını təmin edən əsas sənədlər kimi qəbul edilib. Ümumilikdə, 1995-ci ildə qəbul edilmiş Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası hər bir vətəndaşın hüquq və azadlıqlarını təmin edir və onların müdafiəsini dövlətin əsas vəzifələrindən biri kimi müəyyən edir.

Qalib dövlət, xalq statusunun məziyyətləri, yaratdığı reallıqlar

Ölkədə vətəndaş cəmiyyətinin inkişafı, gənclərin hüquqi maarifləndirilməsi və sosial fəallığının artırılması istiqamətində müxtəlif proqramlar və layihələr həyata keçirilir. Düz beş ildir ki, şanlı Zəfərin Azərbaycan cəmiyyətində yaratdığı qalib dövlət, xalq statusunun məziyyətlərini, qururunu, yaratdığı reallıqları yaşayırıq. Ötən beş ildə müsbətə doğru çox şeylər dəyişib. Bütün bunlar cəmiyyətdə siyasi mədəniyyət səviyyəsinin yüksəldilməsi, sosial və siyasi fəallığının artırılmasına necə təsir göstərib? Bütün bunlar özünü cəmiyyətdə necə göstərir?

Zəfərimiz siyasi mədəniyyət, ictimai fəallıq, milli özünüdərk sahələrində köklü dəyişikliklər yaratdı

Sözügedən məsələni "Bakı Xəbər"ə şərh edən yazıçı-publisist, Beynəlxalq "Alaş" Ədəbiyyat mükafatı laureatı Əkbər Qoşalının fikrincə, 44 günlük müharibənin Azərbaycan tarixində hərbi-siyasi dönüş nöqtəsi olduğu bizə gün kimi aydındır: "Bununla belə Zəfər dövlətin xarici siyasətində geosiyasi mövqeni möhkəmləndirdiyi kimi, ölkə içində də bir çox sahələrdə - öncə siyasi mədəniyyət, ictimai fəallıq və milli özünüdərk sahələrində dərin, köklü dəyişikliklər yaratdı. Beş illik zaman kəsiyi artıq yetərincə geniş perspektiv verir: bu, Zəfərin cəmiyyətdə yaratdığı psixoloji, sosial və siyasi nəticələrin konturlarını daha aydın görünməsinə imkan yaradı. Bəli, Qalib dövlət statusu - cəmiyyətin özünəinamında sıçrayış yaratdı. Zəfərdən sonra ölkəmizdə ən fundamental dəyişiklik özünəinamın institusional səviyyəyə qalxmasıdır.

Əvvəllər emosional səviyyədə olan "biz bacarıq" düşüncəsi bu gün gerçək dövlət siyasətinin və gündəlik sosial davranışların əsas xəttinə çevrilib".

Siyasi davranışın yüksək səviyyədə yetişməsi müşahidə edilir

Ə.Qoşalı hesab edir ki, özünəinam ötən 5 ildə bir neçə yöndə özünü göstərüb: "Birincisi, dövlətə inamın yüksəlməsini deməliyə: Cəmiyyət öz dövlətinin ilk dəfə olaraq həm müharibədə, həm diplomatiyada, həm də bərpa prosesində sözün əsl anlamında "yol göstərən", "münbit ortam yaradan" və "zamanın nəbzini tutan" güc olduğunu gördü. Bu güvən siyasi davranışlarda daha çox təmkin, daha az destruktiv populizm, daha çox məsuliyyət yaratdı. İkincisi, milli birlik hissinin institusional xarakter almasına vurğulamaq lazımdır. Əvvəllər ancaq bayramlarda və müəyyən tarixi günlərdə görünən milli həmrəylik bu beş ildə artıq ölkənin daimi siyasi davranış modelinə çevrilib. Üçüncüsü, qələbə psixologiyasını - udurma sindromunun aşılması faktorunu fərqləndirməliyə: 30 illik işğal dövrü ölkəmizdə istər-istəməz bir pessimist alt-kultura formalaşdırmışdı. Zəfər bu psixoloji baryeri tamamilə aradan qaldırdı. Bu gün ölkəmiz qürur üzərində qurulan yeni mental güc zolağında güvənə irəliləyir. İndi isə siyasi mədəniyyəti - populizmdən məsuliyyətə keçidi vurğulayaq:

Zəfərdən sonrakı dövrü səciyləndirən əsas göstəricilərdən biri siyasi mədəniyyətin keyfiyyətə yüksəlməsidir. Bu yüksəliş bir neçə aspektdə özünü büruzə verir:

Ölkəmizdə siyasi davranışın yüksək səviyyədə yetişməsi müşahidə edilir. İnsanlar daha soyuqqanlı, daha təmkinli, daha analitik mövqələr sərgiləməyə başlayıb. Sosial şəbəkələrdə belə, məsələlərin müzakirəsində daha çox fakta söykənən, emosional çağırışlardan uzaq duran mövqələr müşahidə olunur.

-Siyasi iştirak mühitinin genişlənməsi amili:

Zəfər, topluma "vətəndaş sözünün dəyəri"nə dair yeni anlayış qazandırdı.

- QHT-lərin fəallaşması,
- gənclərin siyasi və ictimai proseslərə qoşulması,
- media davranışının siyasi

Qarabağ Zəfəri siyasi fəallığı artıran faktora çevrildi..

məsuliyyət baxımından yetişməsi - bax, bunlar son beş ilin bariz göstəriciləridir.

Ən nəhayət, hakimiyyəti tənqid - məsuliyyət çərçivəsinə salındı. Tənqid əvvəlki kimi emosional boşalmaya deyil, fakt və arqument üzərində qurulan konstruktiv mövqeyə çevrilməyə başlayıb. Bax, bu, siyasi mədəniyyətin normal inkişaf yoludur. Bəli, Zəfərdən sonra toplumun ən çox dəyişən kəsimi gənclərdir. Müharibəni yaşayan, Zəfərin nəfəsini duyan, Şuşa, Xankəndi, Xocalı yollarının açılmasını gören bu nəsil özündə tamamilə yeni dünyagörüş formalaşdırıb. Gənclər yüksək dövlətçilik şüuru nümayiş etdirir. Könüllülük həərəkatı, sosial layihələr, regional inkişaf təşəbbüsləri artıq tək-cə şüar deyil - gerçək çalışma bölməsidir. Qarabağa, ümumən işğaldan qurtulmuş torpaqlarımıza dönüş layihələrində geniş iştirak gənclərin bir başqa şansdır. Kəlbəcərdən Şuşaya, Laçından Zəngilana qədər aparılan bərpa, quruculuq işlərinə gənclərin könüllü qoşulması ölkəmizin çalışqanlıq səviyyəsini yüksəldən ciddi faktordur. Belə faktorlardan biri də mədəni və intellektual çalışqanlıqdır. Zəfər, gənclərin identiklik təməllərini gücləndirdi. Musiqidə, ədəbiyyatda, rəqəmsal platformlarda Qarabağ, Zəngəzur mövzusu dayaq koduna çevrilib. Bir sözle, toplumun düşüncə xəritəsi dəyişib: Qələbədən sonra yeni gerçəklik formalaşdı, yeni mühit yaranıb. Beş ildə yaranan ən dərin dəyişiklik ölkənin ümumi tənəkkür modelindəki dəyişiklikdir. Biz artıq öz təhlükəsizliyini təmin edən ölkəyə, müdafiə olunmaqla uğraşmırıq. Bu, siyasi davranışa, dövlətə münasibətə, gələcək planlamaya da təsir edir. Budur, bölgənin diktə edilən

bizə daha yetkin, daha çalışqan, daha özünəinamlı ölkədən danışa bilmə fürsəti tanıyır. Zəfər Azərbaycanı yalnız qururlandırmadı, həm də yenidən öyrətdi. Siyasi düşüncə daha da yetkinləşdi, ictimai iştirak genişləndi, milli identiklik gücləndi, dövlət-toplum münasibəti yeni mərhələyə yüksəldi, informasiya savaşı və diplomatiyaya toplumun marağı artdı, siyasi məsuliyyət davranış norması kimi formalaşdı.

Beləliklə, cəmiyyətin öz içində qalib psixologiyasının möhkəmlənməsi, siyasi mədəniyyətin formalaşması, fəallığın yüksəlişi də Zəfərə daxildir. Bugünkü Azərbaycan öncəkindən daha ayıqdır, daha məsuliyyətlidir, daha millidir, daha strategiyaya yönümlüdür, daha qalib ruhi gücə sahibdir. Zəfər - 44 günün sonunda qazanılsa da, o, illərlə davam edən milli yüksəliş prosesinin möhkəm başlanğıcıdır".

Vidadi ORDAHALLI
Yazı Azərbaycan
Respublikasının Medianın
İnkişafı Agentliyinin maliyyə
dəstəyi ilə çap olunur